

הצבת מטרות – לקראת המעבר לחטיבה העליונה

עבור תלמידי כיתות ט' הצומת הבא, המעבר לחטיבה העליונה, הוא הזדמנות נוספת לערוך שינויים בראיית עתידם, הן האקדמי והן האישי-חברתי.

במילים אחרות: בנקודת זמן זו נכון יהיה לעורר את התלמידים להציב מחדש מטרות ויעדים, ולוותר על כותרות ותיוגים עצמיים (הנשענים בעיקר על הדימוי העצמי הלימודי) הנגררים אתם בחטיבת הביניים, לטובת יעדים חדשים, ריאליים.

חשוב לאפשר מהלך כזה להשגת מימוש עצמי מרבי.

מטרות

1. להתייחס לצומת הבא כהזדמנות להצבת מטרות למימוש בהמשך לימודיהם.
2. לזהות בקורות הלימודים הנוכחיים מצבים המחייבים שינוי.
3. לנסות לחזות עתיד, ולמלא את הפערים בין הווה לעתיד במימוש מטרות.

מפגש מס' 29 בצומת הבא מתחילים ברצינות

מפגש זה מכון את התלמידים לראות בסיום כיתה ט' ובמעבר לחטיבה העליונה הזדמנות לעצור ולערוך שינויים, במקום להמשיך בכוח האינרציה קדימה.

מהלך:

"לקראת הצומת הבא", כמטפורה, משמעו להפחית מהירות עד לעצירה, לקרוא את התמורות, לבדוק את התנועה בכל הכיוונים, לתדלק, ואם יש צורך אף לבדוק במפה שינויים אפשריים במסלול ההתקדמות בדרך, לבחור בפנייה המתאימה.

המשמעות היא לשאת באחריות להמשך הלימודים, תוך בדיקת המצב הנוכחי, והצבת היעדים והמטרות שנותרו להשגה.

1. בדיון עם התלמידים מעבים את המטפורה הנ"ל:

- מה מאפיין סיום כיתה ט' כצומת דרכים?
 - מי אתם, המגיעים אל הצומת? נהגים? הולכי רגל?
 - מה אתם עושים בהגיעכם אל הצומת?
 - איזו מפת דרכים נגלית לכם? כל אחד יתאר תמונת מצב עדכנית של עצמו...
 - לאילו שדרוגים או תדלוקים אתם זקוקים כעת?
 - אילו תמורות הייתם מציבים לעצמכם כעת בצומת? מה משמעותם?
 - צומת הוא מפגש דרכים. אילו דרכים אפשריות עומדות לרשותכם?
2. התלמידים יצרו לעצמם **מפה עדכנית אישית** של מצבם הלימודי. בציור או במלל, או ברשימה של הישגים.
- התלמידים יסמנו במפה נושאים המחייבים שינוי.
 - התלמידים יסמנו במפה יעדים שהושגו ושאותם יש לשמר.
 - התלמידים יסמנו משהו על הלימודים שבית-הספר שלהם עדיין איננו יודע עליהם (משהו על יכולות, על סגנון למידה, על תחומי עניין...).

3. התלמידים יתארו מה ייחשב להצלחה ולעמידה במשימה.

- התלמידים יבחרו מקורות סיוע.
- התלמידים יתכננו צעדים מעשיים להתקדמות.
- התלמידים יתכננו נקודות זמן להערכת ההתקדמות.

לתדלק מהצלחה קודמת:

1. בזוגות, יספרו התלמידים על משימה של התקדמות לימודית שהצליחו לעמוד בה.

- אילו כוחות נצרכו מכם ונמצאו לכם?
- משהו בתנאי הקבוצה שלכם או המשפחה שלכם שנתן דחיפה לעבר ההצלחה.
- מי האנשים שהיו שם עבורכם ונתנו יד להצלחה? מה הייתה המשמעות של תמיכתם עבורכם?
- לו הייתם מבקשים מאותם אנשים לסייע לכם לקראת הצומת הבא – כיצד הייתם מנסחים את הבקשה?

2. לאחר שתדלקתם עצמכם בכוחות של הצלחות מן העבר – מה מיקומכם על הציר

שינוי ← → שימור

במפגש זה נזמין את התלמידים לראות את עצמם בעתיד.

היום מקובל לחשוב, כי היכולת שלנו לתאר את עצמנו בעתיד מבהירה לנו באמת מה היינו רוצים להיות, מה היינו רוצים להשיג וכו'...

קל יותר להציב יעדים כאשר אנו מרשים לעצמנו לחזות את העתיד, ללא מעצורים של שיפוט והסתייגויות.

מהלך:

1. במצגל, נבקש מן התלמידים, לאחר הרפיה נשימתית קצרה (למורים השולטים בכך), להפליג עם הדמיון עשור שנים קדימה.

■ כיצד אתם נראים? היכן אתם? מה אתם עושים?? מה מצבכם הכלכלי - חברתי-? מי נמצא שם אתכם?

■ הישאר שם, מה מרגישים שם?

■ התמקדו כעת בתחום הלימודים והקריירה. מה אתם רואים שם?? נסו לנצור את המראות ואת האווירה מן העתיד הזה.

■ חזרו לכאן עם המראות מן העתיד.

■ נישאר עדיין שם עם התמונות שנצרכו בזיכרוננו, עשור שנים קדימה עם החוויה של ההצצה אל העתיד שלנו.

■ עשור מהיום אתם בערך בני

■ אתם מעוניינים להציג את עצמכם כמועמדים למשרה של (משהו שראיתם בהצצה לעתיד).

■ התבקשתם להגיש להנהלה שם "קורות חיים"

אם התלמידים אינם מכירים את המושג, המורים יסבירו כי מדובר בתקציר של תולדות ההכשרה הלימודית והמקצועית, והניסיון שהצטבר בתפקידים קודמים שמולאו על-ידי המועמדים. בדרך כלל מקובל לכתוב קורות חיים מהיום אחורנית, כך שעל התלמידים יהיה לתאר קורותיהם הלימודיים - תעסוקתיים מאמצע העשור השלישי לחייהם אחורה, אל היום: במעבר מחטיבת הביניים לעליונה!!!

2. כעת, תנו לתלמידים שהות להכין את קורות החיים של גיל תלמידים הרוצים בכך, ישתפו בקבוצות קטנות או במליאה.

למורה,

חשוב ביותר להתייחס במלוא הרצינות וללא שיפוט כלשהו אל קורות החיים המושמעים.
הכול אפשרי בשלב זה.

3. כעת אנו שוב בהווה.

- הכינו רשימה של **יעדים להשגה** בשלוש השנים הבאות בחטיבה העליונה, שיקרבו אתכם לקורות החיים שהכנתם.
- הכינו לעצמכם רשימת **פעולות מיידידות** שאתם יכולים להתחיל בהן כבר בחודשים הקרובים (החל מדאגה למערכת שעות, לספרי לימוד, להפחתת היעדרות, להעלאת הישג באנגלית מחמש לשש...).
- שאלו את עצמכם, באיזו מידה בחרתם ב**יעדים בני השגה**, הנשענים על בדיקת מציאות עכשווית?

בהקשר זה, חשוב ביותר להרחיב את השיח על **רמת שאיפה ריאלית**.

רמת שאיפה ריאלית זו רמת שאיפה, שבה היעד הבא מתוכנן על סמך הישג נתון במציאות. במקרה שבו מציבים יעדים המנותקים מהישגים נתונים, לא מדובר בהצבת יעדים בוגרת, אלא בהיסור, ולמעשה באי-נשיאה באחריות לכישלון או להצלחה בהשגת היעד.

חשוב שמורים ידעו, כי גם הצבת יעד גבוה מדי וגם הצבת יעד נמוך מדי (יחסית להישגים נתונים) מעידה, לעיתים, על רמת חרדה מסוימת. שני המקרים מאפשרים שלא לשאת באחריות ובכאב לכישלון ולא להצלחה, שני המקרים הם מתחום ההימור...

יש מקום להוביל התערבות זו הרבה מעבר למפגש האחד. כשהוטמע הידע הפסיכולוגי על הצבת מטרות על-פי תמונת עתיד רצוי, יש מקום לחזור לשם שוב ושוב (במליאה, בקבוצות קטנות וביחידות) עם תלמידים שיקבלו על עצמם השגת יעדים קצרי טווח עוד בעת לימודיהם בכיתה ט', ולסייע להם בהצבת יעדים ריאליים, כדי לחוות הצלחות בחתירה אל תמונת העתיד ההיא.